

B e n e t k e.

*Viderat Hadriacis Venetam Neptunus in undis
Staro Urbem et toto ponere jura mari:
Nunc mihi Tarpejas quantumvis Jupiter arces,
Obijce, et illa tui moenia Martis, ait:
Sic Tibrim pelago prefers, urbem adpice utramque
Illam homines, dices, hanc possidere Deos.
Sannazaro.*

Za Rimom so Benetke naj slavnejše mesto v Italiji. Benetke, ime veliko pomenljivo! — Zgodovinar misli tukaj na kraljico jadranskega morja, na njeno skrivnostno pa tudi silno ljudovlado, zemljepisec misli na mesto, ki je postavljeno v sredo gibljivega, nestanovitnega morja, pesnik misli na benečansko gondel, na čarobne palače, na milo italijansko podnebje, umetnik na velikanske zgrade, na umotvore iz slikarstva in kiparstva; vsakemu se pa vriva vprašanje, kaj je vendar napotilo, da so se naselili ljudje na plitve močvirnate otoke, kjer v sredi morja še pitne vode niso imeli, kjer so svoje hiše stavili na kolje, in obrežje zopet uterjevali z koljem, da jim ni naselbin voda spodjedla in odnesla. Na to nam odgovori zgodovina, da so prebivalci laške zemlje ob bregovih jadranskega morja pred divjo Atilovo vojno bežali na morje, na bližnje otoke jadranskega morja, kjer se izlivajo reke Bahiglionne, Brenta, Piave, Livenca, Tagliamento i. dr. in tam iskali in najdlji zavetja. Stoletje je minulo, preden so se na Zgornjem Laškem pomirila ljudstva in vstanovile vredjene države. Prebivalce ni več mikalo nazaj podati se na svoje staro domovje, marveč so se prvim naseljencem pridružili še drugi. Po znani prislovi, morje pa ne loči dežel in ljudstev, marveč jih veže; tudi prebivalcem beneških otokov je bila pot za kupčijo na vse strani odprta, a sila kola lomi, pa tudi uči ljudi vztrajnosti, nevtrudljive delavnosti, in tako so nastale Benetke v valovih jadranskega morja. Obrežje jadranskega morja, gozdnati Kras in isterski bregovi so jim dajali gradiva za ladije, za stavbe, hiše, cerkve in palače, bližnjim in daljnim krajem so dovaževali izdelke lastnega obrta ali tudi tujih krajev, dežele ob bregu sredozemskega morja so obiskovali in njih bogastva so kupičili v svojem mestu, svojo kupčijo pa tudi svojo oblast so širili in širili kakor so vedli in znali; kar je Markov lev zgrabil s svojo silovito močjo, ni več spustil; sedanje Primorje in Dalmacija je ubožala pod benečansko vladjo, in da beneška oblast ni bila vsaki čas mila, priča še sedaj na Notranjskem, narodni pregovor: „Markov pes“, tako se imenuje tam zaničevani in zatirani siromak.

(Konec prih.)

Dopisi in novice.

Iz Železnikov 18. aprila. (Po naključji zakasnjeno.) Lastna hvala nima sicer veliko veljave; vendar pa menim, da že zaradi izgleda, posneme vrednega, smem povedati, da smo včerajšni praznik sv. Rudolfa, kot godovni dan Njih ce-

sarske Visokosti, našega nadepolnega cesareviča naslednika, nadvojvode Rudolfa, z našo mladino prav primerno in spodbudno obhajali. Že v predan je bilo šolarjem napovedano, da se hočemo jutro visokoročnega edinega sina Njih Veličastva presvitlega cesarja posebno spominjati. Ko je prišla mladina včeraj zjutraj v šolo, najdla je ob sredi sprednje šolske stene pripeto lepo ozališano dopersno sliko cesareviča; preden pa smo šli v cerkev k šolski maši, je bilo otrokom naročeno, naj ne zabijo moliti med svetim opravilom tudi za visokoročnega našega prihodnjega vladarja. Po maši so bile mladini omenjene najpred nekatere čertice iz življenja verlega cesareviča; — posebno povdarjala se je med drugim njegova hvalevredna velika marljivost pri učenju mnogoverstnih učnih tvarin, in v misel vzete so bile tudi pogostne ostre preskušnje, katerim se mora cesarevič podvreči vpricho Njih Veličanstva, Svojega očeta, in mnogo visokoučenih gospodov (kakor se namreč o tem pogostno bere v dunajskih časnikih). Za tem smo opravili na glas vkupno molitev, naj bi Večni Bog obdaroval cesareviča z obilnostjo časnih in večnih dobrot, ter varoval Ga vseh nesreč na duši in na telesu. Konečno smo zapeli cesarsko pesem; o sklepu šole pa so bili obdarovani nekateri učenci s pisnimi sešitki, katere smo prejeli za tekoče leto od društva »Narodna šola« v Ljubljani. Popoldan pa so se nam posebno odrezale nekatere deklice tretjega razreda. Prinesle so namreč v šolo čvetero vencev, spletenih iz novozraslih spomladanskih cvetic, ter so z njimi ozališale podobo cesarevičovo. Kakor dopoldan, smo tudi še popoldan opravili z mladino kratko molitvico na zgoraj navedeni namen, ter s cesarsko pesmijo sklenili svoja iskrena vošila. —

Menim, da k letu osoraj bomo mnogo tacih in enacih sporočil slišali in brali o naših slovenskih šolah v dokaz, da zvestoba do visokoslavne cesarske rodbine je ena naj lepših čednost našega naroda, in da si učitelji po vsi moči prizadevamo, saditi jo zgodaj v nježna serca nedolžne mladine. Fiat! J. L.

Iz Šent-Jerneja. Objavljal si dragi »Tovariš« že mnogokrat lepe darove, ki jih šolam dajejo društva in blagi dobrotniki za pripomoček pri šolskem uku in za pooditanje šolskih nauk. Res mnogo dobrega včinijo taka društva in dobrotniki. Mislim, da častiti gospodje učitelji in kolege po deželi dobro vedo, kako dobro je, ako ima šola mnogo takih učnih pripomočkov. Treba je mnogokrat na vrata terkati, če tudi človek ni vselej vslisan, jenjati ne! Tuhtal in premišljeval sem že mnogokrat, kako je to, da le učiteljem po deželi, ali sploh učiteljstvu je pripuščeno knjige spisovati itd.; zakaj pa nam ne bi tisti, ki so na svečnikih, c. k. deželni, ali okrajni šolski nadzorniki, takih knjig spisovali, in nas tudi mnogokrat v naših šolskih časopisih podučevali, ter ne bilo bi potem čitati v ministerskih poročilih o slabo izobraženih učiteljih na Kranjskem itd., kakor je bilo brati v »Laib. Schulzeitung«, kako je s šolstvom in učiteljstvom na Kranjskem. Tudi se zares kaj mlačno vdeležujemo dopisovanja v naše šolske časnike. Ne vem ali smo tako leni postali, ali tako imenitni, ker sedaj redno plače dobivamo pri davkarjih. Naj bode že kakor koli, želeti bi bilo, da bi se zopet vsi slov. učitelji zedinili in v lepi zlogi napredovali in se izobraževali ter vsak svoje novice naznanjevali časnikom. — Pri nas, ko smo volili v okrajni šolski svet drugega uda, mu je bilo naročeno dopisovati v »Tov.«, a, če se prav spominjam, sem čital en sam dopis, in tako ne dopisuje več ne tisti, ne drugi. Ali smo pa morebiti več dopisov brali v »L. Schlzgt.«? Tudi ne. Neka mora nas tlačiti, da se Bogu smili!

V kratkem bomo nek volili drugega namestnika v okraj. šol. svet v Kerškem, ker nam je g. Florijan Kaligar že davno všel na Štajarsko, pa nimamo zagovornika, nego samega g. Jan. Wresitza. Volitev bo tako gotovo kmali, ker

je nekaj učiteljev podpisalo prošnjo na c. k. okr. sl. svet, v kateri prosijo, naj bi bila volitev, da bi imeli dva zastopnika; — a nismo še dobili potnine za zborovanje pr. 1. — To bo denarja vkup, za obojno konferencijo!

Kam sem zašel? Mislil sem se le zahvaliti slavnemu c. k. ministerstvu kmetijstva za lep dar, kateri je od njega dobila naša šola. Knjige so te-le. Za sadjerejo, Lukas: Obstbau auf dem Lande, Wandtafel für Obstbaumschulen, Kreis- u. Bezirksbaumschulen. — Babo: Anleitung zur Bereitung u. Pflege des Weines. — Belehrung über die Rinderpest. — Schreiber: Abbildung nützlicher u. schädlicher Thiere. Schilling: Thierreich, Pflanzenreich. Zares lep dar, prav vesel sem teh knjig in podob, in izrečem »hvala lepa!« Bog daj, da bi se drugim šolam take darove dali. Tudi se je radovati zaradi tega, ki bomo smeli one table na steni viseče imeti, in otrokom kazati in razlagati po slovensko, ker je vse po nemško spodaj tiskano, in naši otroci ne razumejo še nemškega. — Pa žele tudi nekateri stariši, da bi se otroci nemščine učili; posebno tisti, ki niso nikoli nobene šole obiskovali, in mislijo, če bo otrok le eno leto v šolo hodil, pa bo že znal nemško, ko g. okrajni sodnik. — Ali poterpi dragi čitatelj, da ti razjasnim, kako je tukaj.

Sedaj hodi v šolo otrok po trikrat v tednu, zjutraj večjih iz bližnjih vasi, dečkov: 37 in deklet: 43; — popoldne malih ali začetnikov, dečkov: 68 in deklet: 42 —; vseh teh iz bližnjih vasi, ki hodijo trikrat na teden je skupaj 190 dečkov in deklic; iz daljnjih vasi, po dvakrat na teden, hodi večjih zjutraj, dečkov: 59 in deklet: 49; popoldne malih ali začetnikov: dečkov 56 in deklet: 48, skupaj toraj 212. Ako to soštejemo, vidimo, da jih hodi po trikrat v tednu 190
po dvakrat v tednu 212

vseh skupaj tedaj letos 402.

Gotovo lepo število. Da pa tudi še sedaj novinci prihajajo, je gotovo treba računati, in koliko je moč s temi napredovati, ko so že eni o vseh svetih začeli v šolo hoditi, drugi pridejo pa še le sedaj.

Računimo po 40 tednov šolskega časa, koliko bi bilo mogoče nemščine naučiti otroke, ki po dvakrat v tednu v šolo pridejo, in jih učitelj po 2 uri na teden uči. Pa ni treba misliti, da bi bil jaz tak nasprotnik nemščine; Bog vari! samo to rečem, da poprej gre v maternem jeziku poučevati, potem še le se prestopi na drugi jezik. (Tako je rekel tudi gsp. c. k. deželni nadzornik za lj. šole pred konstituc. zborom 9. pr. m. [»L. Ztg.« 13. aprila.] Ves govor prihodnjič. Vred.)

Navadno pa nemščine tisti naj bolj žele, ki niti ne znajo svojega imena podpisati. (Kdo bode nek takim ljudem zameril, kakor razumo, tako govore; vse drugače je, ako literati, učenj gospodje in umni državniki kaj takega zahtevajo, — to naj ume, kdor more?! Vred.) Ni še dolgo, kar mi je eden oče rekel, ko bi se le tudi otroci nemščine učili, bi bilo že kaj, ker je treba sedaj več za šolo plačevati, — povedal sem mu mnogo, pa bolje je molčati; če resnico pove učitelj, je koj »Ehrenbeleidigungsklage« in a raje molčim!! — Iz šolskih naznanil, ki jih otrokom dajem, razvidim, da jih stariši podpisujejo, a pisano je tako, da je joj! Nekateri se podpisujejo s prvo in srednjo čerko, nekateri s samimi soglasniki, zopet drugi nekaj nemških čerk narede; a le nekateri tako pišejo, da se ime bere, in če poprašš, kdo je to podpisal? odgovoré ti šolarji: mi sami smo podpisali stariše. In to se vsaj bere, kar je pa podpisov iz nekdane šole z nemškimi čenkami, no, tega pa nihče ne razume. (Tako je bilo takas, ko so se otroci učili samo nemški brati in pisati. Vred.) Le do-

volj šol in učiteljev, pa bomo eni podučevali slovenski, drugi nemški ali kakor koli bode kdo zahteval, naj velja tudi po turški! Pri velikih cestah prihajajo vedno tuji in kmetom predikavajo, kar se po mestih v kazinalih pogovarjaje, kako bi bila na pr. nemščina potrebna, a ti ljudje še pojma od tega nimajo, koliko to truda stane, preden se le en sam oddelek nauči le brati, in nekaj malega še poverh. Vsaj še konstitut. društvo v Ljubljani je zadnjic spregledalo, da je mladina preobložena z nauki; brati, pisati in številiti, to je pa vendar le pervo, kar se imajo otroci naučiti, bolje je, da se tega dobro nauče, kakor od vsega drugega nekaj, doveršenega pa ničesa. (Mislim, da smo vsi enakih misli, a smoter mora biti vendar le nekako idealen; od okoliščin pa zavisi, koliko se da doseči. Vred.)

— *Kranjsko šolstvo pred konstitut. zborom v Ljubljani. (Dalje.)* —

Nemški jezik s to osnovo ni bil iz glavnih šol pahnjen, marveč otroci so se ga na naravni podlagi maternega jezika učili. Zoper to osnovo so oporekali nekateri učitelji na c. k. normalki, in frazo iznašli, da se nemški jezik zanemarlja. A vlada se ni za to brigala, učitelji so radi ali neradi podučevali po tej osnovi in kateri niso znali slovenskega jezika, so se ga naučili. A vlada (šolski svetovalec) pri tem ni ostala. Dr. M. je skerbela, da so prišle na svitlo za nemške šole drugačna berila, kakor za čisto nemške šole, in dobili smo „slovensko-nemški abced.“ „I. u. II. Sprachbuch für nicht deutsche Volksschulen“, računico za slovenske šole, „Methodik des Kopf- u. Zifferrechnens“ tudi v slovenskem prevodu. Na Kranjskem je bilo čedalje več šol, pa tudi več otrok je hodilo v šole, že poprej osnovane. Nemščina se ni zanemarljala, a gledalo se je vendar le na to, da so se otroci prej slovenskega naučili, preden so se začeli učiti nemškega.

G. L. navaja potem iz »Oesterr. Schulbote« nekaj dat, katere je po njegovih mislih dr. M. spisal, v dokaz temu, da se je nemščina res gojila, in da se je tudi kaj uspešnega zgodilo v tem poduku. Potem pravi, da so vprašanja, ki se tičejo podučevanja v nemškem jeziku, obravnavala pri šolskih konferencah, in našteva več takih zgledov. G. L. nam pove, da je bilo l. 1852 na Kranj. 111 ljudskih šol, med temi 13 nemških, 50 slovenskih in 48 slovensko-nemških; otrok za šolo vgodnih je bilo 60.081, v šolo jih je hodilo 12.410, tedaj jih je bilo brez šolsk. poduka 47.671, to je blizu 80 odstotkov. Iz tega se vidi, pravi dalje G. L., da so l. 1850 dobro poznali važnost nemškega podučevanja, in mu odkazali povsod pravo mesto med šolskimi nauki. Odsihmal pa, ko se je širila narodna ideja, zgublja se nemško podučevanje polagoma, učitelji ga čedalje bolj zanemarljajo, nadzorniške oblasti se zanj niso brigale, da je poslednjič, sme se reči, na vseh ljudskih šolah, izvzemši Kočevje, sam po sebi nehal, usahnil kakor voda v pesku, ali pa se je v njem podučevalo tako podrejeno, postransko in nepedagogično, da se tako ne doseže ničesa. (Kdor šole tiste dobe samo za to hvali, ker se je tu ali tam nemščina učila, vse drugo pa zaradi nje v kot devalo, šole poznejše dobe pa graja, ker se je v njih tako brezuspešno in brezkoristno podučevanje opustilo, ta vendar očitno in dosti razumljivo vsakemu pove, da mu je ponemčevanje, naj bo še tako brezglavno, poglavitna reč; vse drugo, za kar je ljudska šola, da se namreč ljudstvo vadi misliti in govoriti, in ako je mogoče, tudi drugih jezikov na podlagi maternega jezika, je pa takemu zagovorniku deveta briga. Da se je pa tudi v tisti dobi, katero G. L. zavaljo gojenje nemščine hvali, nemščina podučevala tako nepedagogično in duhomorno, od tega bi, sta-

rejši učitelji, lahko kaj prav zanimivega iz lastne skušnje povedali, toda čemu? g. L. je sam pedagog in mora naj bolje vediti, kako se podučuje, tedaj pojmo dalje v svoji razpravi, in iščimo vzrokov, zakaj se je nemščina opustila, tudi v faktičnih razmerah, ne le samo v narodni ideji. — Od l. 1850 je hodilo čedalje več otrok v šolo, tudi od učiteljev se je marsičesa tirjalo, kar poprej ne, kar se namreč podučevanja tiče; na enega učitelja je prišlo toliko otrok, da res ni mogel misliti na nemščino, in če, ako bi bil vse drugo zanemarjal, ustanovljene so bile nove šole, učiteljev tudi v tisti dobi niso mogli iz tal skopati, dasiravno takega pomankanja ni bilo, kakor sedaj. Poglavitno iz teh vzrokov so opustili nemščino tam, kjer je bil le 1 sam učitelj, dostikrat za več 100 otrok; nemščina pa je ostala po vseh glavnih šolah ne postranski ali podredjeni predmet, marveč glavni predmet, povsod se je strogo zahtevala. Potrebo nemškega jezika za ljudstvo, ki ne ostaja doma, ali ki potrebuje daljnega izobraževanja ni nihče tajil, a šolske oblasti v tem času niso zahtevale nemškega jezika po selskih šolah; kjer je bil pa v navadi, in se je uspešno v njem podučevalo, ga tudi v takih šolah niso odpravljale; to nam je dobro znano, prepir je bil zmeraj kakor v drugih rečeh le zaradi ravnopravnosti jezikov, tedaj pri šolskem poduku, koliko ur se ima odmeriti nemškemu, koliko slovenskemu jeziku, v katerem letu se ima začeti z nemškim podukom, in katere bukve se imajo rabiti pri takem podučevanju. Živ prepir je bil posebno zaradi praktične slovensko-nemške gramatike, katero so tedanje šolske oblasti epeljale. Učitelji, starih nemških slovnice navajeni, je niso razumeli, in ker so se v tem času že začeli bolj živahno narodni prepiri, so se tudi Nemci brigali za take prepire, tedaj je bila ta knjiga Nemcem preveč slovenska, Slovencem pa preveč nemška i. t. d. L. 1867 je poslalo škofijstvo razglas slav. ministerstva, v katerem se dovoljuje, da se prvo leto v nenemških šolah samo slovenski podučuje, drugo leto naj se začenja s slovensko-nemškim abecednikom; nekaj pozneje je prišla tudi 2. in poslednjič tudi 3. slovnica s slovenskim tekstom za podučevanje v nemškem jeziku. Tudi ta ukaz ni bistveno veliko prenaradil. Po nekaterih glavnih šolah na Kranjskem, kjer so tačas še duhovni vodje bili, so podučevali tudi, kakor poprej že 1. leto v nemškem jeziku, da bi otroci v nemščini ne zapostajali, in to že poglavitno iz tega, ker so otroci prestopali iz glavnih šol v srednje, kjer so nemščine prav živo potrebovali.

Poslušajmo pa naprej g. L. — Prisile so državne postave 14. maja l. 1869 in sedaj še le pride ob veljavo stara politična šolska uprava, in dotlej ni bilo dež. šl. postave, je ljudsko šolstvo vredoval c. k. dež. šl. svet. Omeniti je treba tukaj okrožnice 8. oktobra 1870, v tej se pravi: »Zastran nauka v jeziku se z ozirom na zadnji stavek §. 51. (š. in u. red. 20. avg. l. 1870) izreče, daje učni jezik v ljudski šoli, razun v šolah na Kočevskem in na Fužinah na Gorenskem (Weissenfels) slovenski jezik. Ako bi se v kaki šoli zraven tega jezika učil tudi nemški jezik kot drugi deželni jezik, naj se ravná po pravilu, da naj se z nemščino začenja le po tem, kedar učenci že dobro znajo brati in pisati v maternem jeziku.

Naméra poduka v nemškem jeziku je razna, in sicer ta, če se mladina pripravlja za srednje šole, ali pa če se ga uči za djanske potrebe. Prvo se doseže s tem, da se v štirirazrednih ljudskih šolah uči kot zapovedani nauk, drugo pa s tem, da se toliko, kakor kažejo potrebe in želje šolskih občin, uči kot prost nauk.◀

(Dalje prih.)

— *Glasbena matica* je imela svoj občni zbor 15. aprila. Po razgovoru prvosednika g. Fr. Ravnikarja poroča tajnik g. Vojteh Valenta o društvenem delovanju. Pr. leto so dobili udje Feigelnovo »sv. mašo« in Foersterjevo koncertno kompozicijo za glasovir z ilustracijo narodne pesni »po jezeru bliz Triglava«. Obljubljene šolske pesni pa še niso prišle, a pridejo, ko se dobe besede za telovadne in popotne pesmice. Izmed ustanovnikov sta umerla: g. g. dr. Fr. Bratkovič in dr. E. H. Costa, izmed letnikov pa g. Ivan Kham in duh. g. Josip Drobnič in Rajko Repotočnik. Umerl je tudi skladatelj g. Jurij Fleišman.

Sklene se, da se pregleda navod za nauk v petji, ki ga je sestavil učit. g. Peter Weiss iz Celja, ako se odobri in ga ministerstvo poterdi, preskerbi se tisek in da nagrada pisatelju.

G. Žagarjev predlog, da naj bode v Ljubljani 6 odbornikov in unanjih pa 4, vseh skup tedaj samo 10, se zaverže, in ostane število odbornikov (20). Per acclamationem se volijo sledeči gospodje: Franjo Ravnikar, prvosednik, Franjo Drenik, blagajnik, Dragotin Žagar, Andrej Praprotnik, Josip Nelli, Anton Stöckl, Anton Nedved, Feliks Stegnar, Anton Jentelj, P. Angelik Hribar, Alojzi Steinmetz, Vojteh Valenta za v Ljubljani stanujoče; kot vnianji: Franjo Gerbic v Zagrebu, Anton Hribar v Gorici, Janez Miklošič v Mariboru, Franjo Stojec v Kranjski gori, Matija Šušteršič v Kerskem, dr. Benjamin Ipavec v Gradcu, Matija Žvanut v Trstu, Ferdo Vigele v Ziljskeji dolini.

Prvosednik k sklepu omeni zaslug za glas. Mat. gsp. tajnika V. Valente. — Zbor se zahvaljuje neutrudljivemu gospodu, a mi pa želimo najboljši vspeh temu društvu, gospodom, ki ga vodijo in poglavitno delujejo, vztrajnosti v delovanju, kajti lože je društvo začeti, kakor vzdržati ga.

— *Is IV. seje kranjskega dežel. zbora dne 17. pr. m.* Šolski odsek se je konstituiral in volil za prvosednika Dežman-a, za namestnika Obrez-o in za zapisnikarja viteza Gariboldi-ja.

Poročilo deželnega odbora o napravi nižje kmetijske šole na Kranjskem se izroči gospodarskemu odseku. — Poslanec Dežman poroča v imenu finančnega odseka o proračunu normalno šolskega zaklada. — Tedaj znašajo stroški: Za plačo učiteljev 132.567 gl. 46 kr.; službene doklade 2520 gl.; funkcijske doklade 2823 gl. 31 kr., stanovna 1301 gl. 50 kr.; remuneracije in podpore 4150 gl.; razni stroški 100 gl.; penzije učiteljev 447 gl.; penzije učiteljic 927 gl. 50 kr.; doneski za zidanje šolskih poslopij 3000 gl.; skupaj 248.214 gl. 27 kr. — Dohodki: obresti 3582 gl. 30 kr.; razni doneski 7868 gl. 20 1/2 kr.; oporoke 20 gl.; razni dohodki 19.700 gl. 20 1/2 kr.; državna doklada 2172 gl.; tedaj je vseh dohodkov 33.343 gl. 93 kr. — Primanikljaj tedaj iznaša 114.870 gl. 34 kr., ki se pokrije s tem, da se 14% šolskega davka razpiše na direktni davek. — V generalni debati se ne oglasi nobeden poslanec k besedi. — V specialni debati toži poslanec Kramarič, da se v Metliki ne nastavi tretji učitelj, akoravno se mora za njega plačevati. Šolskih otrok je nad 300, tako da ne moreta dva učitelja vsega opraviti in marsikateri otrok celo leto vprašan nij. Naj se, ako učitelja nij, vsaj učiteljica nastavi. — Poslanec Pakiz pravi, da tudi v Ložkem potoku in Sodražici se plačuje za dva učitelja, pa je le povsod samo eden. Največja krivica pa je to, da morajo občine za učitelja plačati, pa nemajo ne učitelja ne denarja, kajti denar se vvrsti v občni šolski zaklad in tako morejo kakor je to ravno v njegovem kraju, zelo revne občine za bogatejše plačati. On misli, da če učitelj ni nastavljen, naj bi se ali denar ne pobiral, ali pa naj ostane šolskeji občini, ki mora biti brez učitelja. — Vladni zastopnik deželne vlade svetovalec g. Hočevar odgovori, da so se omenjena učiteljska

mesta uže razpisala, a da učiteljev nij. Edini pripomočnik učitelje privabiti, bilo bi povišanje plače od 400 do 500 gl. — Kar se pa tiče mnjenja poslanca Pakiž-a določuje postava, da se imajo doneski stekati v učiteljski zavod. — Dr. Bleiweis pravi, da mnenje poslanca Pakiž-a popolnem odobruje in stavi predlog, naj se šolska postava v tej točki pregleda in popravi. — Poročevalec Dežman je mnjenja, da o tej zadevi nij treba posebnega predloga, ker bode itak deželni odbor o predlogu poslanca Obrez-e poročal, takrat bode prilika v tej stvari govoriti. — Dr. Bleiweis na to razjasnilo izjavi, da ne stavi nobenega predloga. — Končno se vsi predlogi finančnega odseka odobré brez debate. — Poslanec dr. Schrey utemeljuje predlog, naj bi bile plače učiteljic na Kranjskem enake plači učiteljev. Dozdaj ima učiteljica v Ljubljani 480 gl. na deželi 320 gl.; podučiteljica v Ljubljani 326 gl., na deželi 304 gl. plače. Te plače so premajhne, torej treba jih povišati, kakor so to drugi deželni zbori uže storili. Ako se povišajo plače, bode vsaj mogoče prazna učiteljska mesta namestiti z učiteljicami. Predlog se izroči šolskemu odseku. (V 10. seji 11. t. m. se je sprejel.) — Predlog deželnega odbora zarad povišanja vpokojnine ljudskega učitelja Alojzija Skraber-ja se izroči finančnemu odseku. »Nar.«

— *Liter pri kupčiji s vinom.* Strokovnjaki zbrani na Dunaji, so se zedinili v tem: 1. Namesto vedra naj bo jednota, posoda, ki derži 50 litrov, ki se bode imenovala pol hektolitra = 35 dunajskim bokalom, cena vinu v kupčiji naj se tedaj določuje po 50 litrih. Pivarji na Dunaji so enako tudi sklenili zastran piva. 2. Zeleti bi bilo, da se nova mera že začne letos jesen, ko se kupčija z vinom začne, da se ne bode promet motil tega dne, ko bode nova mera postavno vpeljana. 3. Vinske sklenice po 2 maslica = 70 centilitrom in 1 maslic = 35 centilitrom naj se obderže, vendar naj se dela na to, da se vpeljejo sklenice po $\frac{3}{4}$ litra = 75 centilitrom in $\frac{3}{8}$ litra, ki se bolje podajo literski meri in sklenicom po drugih vinskih deželah.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V Preserjih (okol. Ljublj.) na 1razredni ljudski šoli učit. služba, plače je 500 gl., prošnje kraj. šl. svetu v 6 tednih. — V Žireh (nad Idrijo) druga učit. služba, plače je do konca leta 1875 — 280 gl. a od 1. januarja 1876 po 400 in prosto stanovanje. — V Lescah pri Radovljici učit. služba z l. p. 400 gl. in stanovanje. Prošnje okraj. šl. svetu v Radovljici do 20. maja. — V Koroški Beli učit. služba z l. p. 400 gl., prošnje okraj. šl. svetu v Radovljici do 20. maja.

Premembe pri učiteljstvu.

— Sezansko okrajno šolsko svetovalstvo je imenovalo v svoji seji dne 22. aprila kot stalnega učitelja v Nabrežini g. Josipa Hrovatina-a, dosedanjega učitelja v Gorjanskem, kamor se preseli učitelj iz Brestovice g. Jakob Jelišek, a v Brestovico pride gosp. L. Krepš z Repnega tabra. Stalni podučitelj v Sezani g. M. Leban ostane tamkaj kot učitelj. »Gl.«

Listaica. G. J. Č. v Dolj. v. p. R. „Kronik“ nimamo več.

Popravek. Na 144. str. v 15. v. od zgoraj beri: štiri i. t. d. (namesto trije), in v 16. v.: štirje i. t. d. (namesto pet.)

 Današnjemu listu je pridjan „Kazavec“ št. 4, 4 strani.